

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiune

„BISERICA și ȘCOLA.“

Èr banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Archiereii vicari sau titulari.

Sinodul archidieceșan în sesiunea din anul curent a luat conclud pentru înaintarea archimandritului-vicariu archiepiscopesc la treapta arhieriei. Èar „Telegraful Român“, într'un lung articol, încearcă să motiveze decisiunea sinodului cu pracsă existentă în oare-cari biserici particulare.

Chestiunea nu e nouă; ea a fost discutată cu 21 de ani în urmă la congresul bisericesc din 1878 din punct de vedere principal, recunoscându-se că aparține competenței sinodului episcopesc, singur în drept a-se pronunța asupra ei. Ceea-ce acum ni-se presentă însă ca parte nouă a chestiunii este concretizarea decisiunii, cum am zice, botezarea copilului; sinodul archidieceșan a adus decisiunea espres pentru archimandritul Dr. Ilarion Pușcariu. Hic Rodos!

Noi, precum la 1878, așa și acum suntem în contra ridicării vre-unui vicariu la treapta arhieriei, pentru că implică instituirea de arhieriei titulari sau episcopi fără eparchie, cea-ce sfintele canoane opresc și statutul nostru organic nu admite, pentru-că, după canoane: a) *nici un episcop nu se hirotonește fără eparchie, și b) în aceeași eparchie nu pot fi doi episcopi deodată.*

În guvernamentul bisericeii auctoritatea instituită de Iisus Christos este *sacerdotiul*, a căruia treapta cea mai înaltă, *episcopatul*, îl posed toți episcopii *solidarminte* și în comun. Dar nici un episcop nu poate eserecita jurisdicțiunea decât în întinderea ficsată prin canoane, într'o circumscripțiune determinată. De aceea conferirea ordinului episcopal se face, după dreptul canonic, numai în lipsa constatată de episcop în oare-care circumscripțiune, adeca numai în eparchiele vacante. Căci episcopul, fără jurisdicțiune episcopală, este asemenea unui rege fără regat, este degradarea demnității episcopale.

De aceea părinții sinodului ecumenic al IV-lea în canonul 6 legiuesc:

„Nimene să nu se hirotonească absolut (cu neatărnare) nici presbiter, nici diacon, nici ori-care din cei din tagma bisericească, decât osebit să se numească cel ce se hirotonește sau pentru biserica cetății, sau mucenicească, sau pentru mănăstire. Èară cei-ce se hirotonesc cu neatărnare, a hotărit Sfântul Sinod ca, acest fel de hirotocie să fie fără tărie, și nicăierea să poată a lucra spre ocara celui ce i-a hirotonisit“

Cumcă hirotoniile de preot și cele de episcop nu se permit decât pentru anumite parochii și anumite diecese, reese lămurit din tâlcuirea acestui canon la Zonara, care zice: „Nimene să nu se hirotonească, decumva nu se va numi locul și catedra, unde să rezideze, nici preot, nici diacon, nici alt oare-care superior ori inferior acestora, ci locul lui să fie declarat.“ În acest înțeles se rostoește și fericitul Șaguna, zicând: „După canonul acesta (6. IV.) nu se iartă în biserica noastră episcopi, presbiteri, ori diaconi titulari, ci se demandă ca la sfințirea de episcop eparchiea, la sfințirea de preot ori diacon parochia să se amintească în rugăciunea de chemarea Duchului Sfânt. De aceea canonul acesta legiuesc, ca toți aceia cari se sfințesc de titulari episcopi, ori presbiteri, ori diaconi, să se considere ca nesfințiți, și hirotonia lor să fie fără tărie.“

Sfintele canoane însă precum nu admit hirotonirea de episcopi fără eparchiei, tot așa nu admit nici instituirea și funcționarea în același timp a doi episcopi într'o eparchie. Astfel sinodul prim dela Nicea, din incidentul reprimirei episcopilor Novațiani în sinul bisericeii ortodoxe, a legiuit în canonul 8 următoarele:

„Èar unde ar fi episcop al catoliceștei (ortodoxei) bisericeii, și ar veni oare-cari (episcopi) — este arătat, cumcă episcopul bisericeii va avé dirégătoria episcopului, iară cel ce se numește episcop de cătră cei ce se zic curați (Novațiani) va avé cinstea presbiterului, afară de nu cumva i s'ar părea episcopului însuș a-l împărtăși de cinstea numelui epi-

scopesc. Și dacă aceasta nu-i va plăcea lui, va socoti un loc, ori de horepiscop, ori de presbiter, pentru cel ce se socotește negreșit a fi în cliros, **ca să nu fie doi episcopi într'o cetate.**"

În Pidalion canonul acesta se tâlcuește astfel: „Iară Novațianul cel ce mai nainte a fost episcop, să aibă pe singură cinstea presbiterului, afară numai de va voi episcopul ortodox să aibă și acela cinstea și numele gol de episcop pentru ca să nu se urmeze necuviința aceasta a fi doi episcopi într'-una și aceeași cetate.“

În acest înțeles se pronunță canoniștii Balsamon, Zonara și Aristen, susținând de-o potrivă principiul canonic că episcopii Novatiani, adeca episcopii fără eparchii să nu aibă decât onorul numelui episcopesc, iar nici decât și dreptul de a sevirși funcțiunile episcopale, ca să nu apară a fi doi episcopi într'o eparchie: „*Functiones tamen episcopi proprias, ne duo unius urbis episcopi sint, nequaquam exerceat . . . In una enim ecclesia duo non erunt episcopi*“*

Abaterile dela această regulă s'au considerat ca lucruri necanonice și în afară de lege. De aceea fericitul Augustin, hirotonit episcop ajutătoriu lângă bătrânul episcop Valeriu în Hiponia, se escusă pentru neregularitatea aceasta, zicând, că nici el nici Valeriu nu știau canonul nicean care oprește astfel de hirotonire: „*In corporeposito, beatæ memoriæ patre et coepiscopo meo sene Valerio, episcopus ordinatus, et sedi cum illo; quod concilio niceano prohibitum fuisse nesciebam, nec ipse sciebat*“**). Insași noțiunea de episcop esclude instituirea de doi episcopi în același timp într'o eparchie, căci episcopul este expresiunea vizibilă și personificarea unității interne a bisericii; este centrul unirei creștinilor unei eparchii, precum Iisus Christos este centrul bisericii universale.

S'a întemplat însă în timpul invasiunilor barbare, dar se poate intempla și astăzi, ca oare care teritoriu locuit de credincioși, vre-o eparchie, să fie ocupat sau cucerit de necredincioși, și din cauza aceasta să se desființeze sau să înceteze episcopia ortodoxă în acea eparchie, dar biserica nu poate abdice de dreptul său asupra eparchiilor ocupate de necredincioși, ci continuă și mai departe a hirotoni episcopi pentru aceste eparchii. Astfel de episcopi consacrați posed de jure toate atribuțiunile și prerogativele de onoare și de jurisdicțiune în privirea eparchiilor pentru care sunt hirotoniți, și nu cad în categoria arhierilor titulari, adeca fără eparchii.

Învederat că sfintele canoane nu admit hirotonirile de arhieriei fără eparchii, adeca fără jurisdicțiune. „Telegraful Român“ însă militând pentru înaintarea vicariului Dr. I. Pușcariu la treapta episcopală, provoacă la practica vieții bisericesti, al usul introdus în unele biserici particulare, dar foarte greșit, căci nu usurile locale, ci cele generale apro-

bate, și recunoscute de întreaga biserică, care nu le opresc canoanele, au valoare și putere de lege în biserică. Obiceiul de a institui arhieriei titulari pe lângă episcopii eparchioți în România, noi l'am combătut și altă dată ca anticanonic; tot așa și obiceiul introdus de curând în biserica din Bucovina și cel existent mai dinainte în biserica Rusiei, relativ la instituirea episcopilor vicari, este obicei local, pe care biserica ecumenică nu l'a adoptat, și nu-l recunoaște de legal. În biserica bulgară legea organică permite în casuri extraordinare, pe lângă episcopii bolnavi și neputincioși, a-se hirotoni arhieriei titulari ca episcopi ajutători. Însă în bisericile celor patru patriarhate orientale, apoi în biserica din regatul Greciei și în biserica sârbească instituțiunea arhierilor titulari nu există. Prin urmare practica bisericii ecumenice se rostește în contra instituțiunei arhierilor vicari sau a episcopilor titulari. Și în bisericile particulare, unde există, ea s'a introdus prin anumite legi speciale, tocmai pentru că nu are basă în legile generale ale bisericii ortodoxe. Așa în Romania, în Rusia și în Bulgaria.

Biserica ortodoxă a Românilor din Ungaria și Transilvania nu are lege pentru instituirea arhierilor titulari. Statutul organic nu prevede, ci, din contra, esclude chiar presupțiunea admisibilității lor, ceea ce reesă clar din dispozițiunea §-lui 105, unde se zice, că după întărirea prea înaltă a noului episcop pentru diecesa vacantă, **acesta se sfințește prin metropolitul după rânduiala bisericescă**, dovadă că statutul organic nu recunoaște ființa și instituțiunea arhierilor titulare sau vicari. Altfel statutul ar dispune în punctul acesta, ca și la alegerea de metropolit, că, după întărire, cel ales, „d e e s t e a r c h i e r e u“, se introduce îndată.

Așa dar înaintarea vicariului arhieriscopesc Dr. Ilarion Pușcariu la treapta arhieriei este exclusă nu numai prin sfintele canoane, ci și prin statutul organic, legea fundamentală a bisericii noastre naționale; ear prin decisiuni sinodale și congresuale nu se poate altera nici schimba o lege bisericescă sancționată.

M.

Sinodul eparchial rom. gr. or. al diecesei Aradului.

Ședința IX.

s'a ținut la 21 Aprilie (4 Maiu) a. c. la 4 oare p. m. Președinte: I. P. S. Sa Domnul Episcop diecesan *Iosif Goldis*, notar: Dr. Cornel Ardelean.

Se citește protocolul ședinței a VII. și Se autentică.

Deputatul Ioan Russu Șirianu înaintează următoarea interpelare:

*) Pandaect. can. bibl. Bodlean, t. tip. 70.

**) S. Augustin epist. 110.

„Aveți P. S. Voastră cunoștință, că P. Cuv. Sa Archimandritul Augustin Hamsea, director al institutului teologico-pedagogic din Arad, este în acelaș timp și egumen al sfintei mănăstiri Hodoș-Bodrog? Dacă are, știindu-se că după toate legile și usurile bisericești egumenul unei mănăstiri este obligat a ședé în mănăstire, având el nu numai misiunea să controleze din când în când chiverniseala celor materiale, dar în acelaș timp și mai pre sus de toate să fie viu esemplu al vieții monachale, grijind însuș în persoană asupra rânduiei interne din mănăstire și asupra întregii vieți de acolo — cea ce nu se poate dela distanță — :

nu crede înaltul presidiu, că P. C. Sa Archimandritul cumulează două posturi incompatibile?

ce măsuri crede de necesare a se lua pentru ca P. C. Sa Archimandritul Aug. Hamsea să se conformeze atât ordinii din mănăstire, cât și sfintelor canoane și legi autonome ale bisericii noastre?

Înaltul presidiu declară, că va răspunde în ședința procsimă.

Protopopul Gerasim Sêrb face următoarea propunere :

Venerabilul sinod poțtește pe Venerabilul Consistoriu diecesan, ca până la procsima sesiune sinodală ordinară, să adune și se tipărească într'-o carte, după categorii, adeca după cum sunt emanate dela senatul strêns bisericesc, școlar și episcopesc, ori taie în aceste resorturi, toate conclusele sinodale, începând dela introducerea statutului organic în viață, întru cât aceste sunt în vigoare, spre a ști să se conformeze în casuri concrete, atât oficiile protopresbiterale, cât și cele parohiale, când e vorba de a-și implini cum se cade agendele lor, și aceasta cu atât mai vêrtos cu cât aceste ordinațiuni consistoriale și concluse sinodale, în multe locuri, din lipsă de arhivă, ori din pricina, că arhiva este derangiată ori defectuoasă, nu le mai stau la îndemână oficiilor protopresbiterale și parohiale.

Se transpune la comisiunea organizătoare pentru studiere.

Se continuă raportul comisiunii episcopice prin raportorul Dr. Ioan Suci, carele la raportul special al senatului episcopesc dela Consistoriul din Arad, constată, că :

- a) Conclusul Nr. 63/1899 s'a executat ;
- b) cauza Mărian Moneran se află în apelată la Curie ;
- c) comuna bisericească din Jadani a solvit toate interesele restante pentru Vasa Bugariu, rămând datoare numai cu capitalul de 200 fl. ;
- d) cauza Ignat Butariu din Bodești e sub pertractare serială.

Se ia la cunoștință.

La rugarea comunei bisericești din Prăjești pentru ertarea contribuției restante de 43 fl. 98 cr. :

i-se iartă jumătate adeca 21 fl. 99.

Cererea Ven. Consistor eparchial arădan pentru a se autorisa cu edificarea din nou, ori renovarea localităților consistoriale pe loc potrivit și a spesa până la suma de 30—30 mii coroane.

Comisiunea propune autōrisarea, iar la contra-propunerea deputatului Vasilie Mangra, sinodul decide, ca

Consistoriul să vină cu propunere concretă la sinod în sesiunea din anul viitoriu, prezentând totodată și planul de zidire și preliminarul speselor.

Raportul special al Consistorului din Arad despre stadiul lichidării restanțelor tasului II. și III., la propunerea comisiunii

se ia spre știre, avisându-se Consistorul a continua lichidarea, iar referitor la sumele neincasabile ori neconstatabile a veni cu propunere concretă pentru descrierea lor.

La raportul special al Consistorului din Arad, cu privire la regularea cărților funduale, ale averilor bisericești, școlare și fundaționale, la propunerea comisiunii, sinodul decide :

1. Se aproabă dispozițiunea rectificării cărților funduale de prin comunele din tractul Consistorului arădan și se decretează estinderea ei asupra tuturor parohiilor din întreaga eparchie.

2. Porțiunile de pământ primite cu ocasiunea segregării islazului și comasării pământurilor pe sama bisericilor, parohiilor și școalelor confesionale, să se transcrie corect pe numele lor.

3. În parohiile, unde cu banii bisericii se edifică școale confesionale, aceste să se transcrie pe numele bisericii cu drept de proprietate.

4. În cas de lipsă să se ceară întervenirea măritului Congres.

Comisiunea relatează asupra raportului comisiunii sinodale de controlă, precum și asupra observărilor, cu cari a subșternut Consistorul din Arad protocoalele acelei comisiunii, iar sinodul propune

a se lua spre știre atât rapoartele comisiunii sinodale de controlă, cât și observările făcute din partea Consistorului din Arad, iar încât pentru dificultățile indegetate din partea comisiunii de scontrare, sinodul ia spre știre, că Consistorul diecesan a luat la desbatere și corrigare fiecare cas concret arătat.

Comisiunea prezentează hârtia Înalt Prea Sfinției Sale Domnului Metropolit Ioan Metianu, în calitate de președinte al Delegațiunii, în care comunică cu acest sinod rațiociniul fondului comunelor micste, la propunerea comisiunii

se ia spre știre.

Comisiunea prezentează proiectul de buget pentru Consistorul din Arad și Oradea-mare pe anul 1900 și la propunerea comisiunii în general se enunță ca conclul :

Consistoarele se obligă, ca în viitoriu se arate la compunerea bugetului din punct în punct, cum s'a cheltuit suma preliminară.

Dr. Ioan Suci propune ca să se întrerupă raportarea comisiunilor și să se pună la ordinea zilei

alegerea de vicariu episcopesc și președinte la Consistorul din Oradea-mare și restaurarea Consistoarelor.

Sinodul decide, ca la procsima ședință să se țină alegerea de vicariu și resturarea Consistoarelor.

Ședința se ridică la oarele 6¹/₂ d. a., anunțându-se cea procsimă pe ziua următoare la oarele 10 a. m.

Archiepiscopul și Metropolitul ANDREIU Baron de ȘAGUNA.

(Discurs de recepțiune rostit la 13/26 Martie 1900 de P. S. Sa Episcopul Nicolae Popea în ședința solemnă a Academiei române sub președința M. S. Regelui Carol.)

(Continuare.)

Nu se împlinî dorința lui în privința dotațiunilor acestora, cerute de la Stat, în modul și suma propusă de dînsul, dară totuși îi succese, în urma stăruințelor sale de-adreptul la Monarch, a câștiga pentru scopurile preatinse, în deosebite rînduri, considerabile sume de la Stat, și anunit 54.000 fl. anual și 73.200 fl. odată pentru tot-deauna.

Iară în jos, față cu clerul și poporul eparchial, el se știu purta așa, că la deosebite ocațiuni făcî numeroase colecte, cu cari apoi a înființat felurite fundațiuni și fonduri și a cumpărat mai multe realități la arhiepiscopie. Dară nu numai din colecte, ci și din averea sa privată a înființat el mai multe fundațiuni și a provăzut cu realități considerabile archidieceasa. Între cele dintâi sunt următoarele:

1. Fundațiunea „Francisc Iosefină“ pentru ajutorarea studenților săraci ortodocși români;
2. Fondul bisericii catedrale;
3. Fondul arhiepiscopiei;
4. Fondul Seminarului Andreian;
5. Fondul preoțimii archidiececane;
6. Fondul personalului bisericii catedrale;
7. Fondul personalului cancelariei archidiececane și
8. Fondul Sinodului archidiececan.

Iară din averea sa privată a creat el următoarele fundațiuni și fonduri:

1. Tipografia archidiececană și fondul ei;
2. „Fundațiunea Pantaziană“ pentru preoțimea eparchială;
3. Fondul bisericilor sărace;
4. Fondul învățătorilor săraci;
5. Fundațiunea pentru bisericile și școalele sărace eparchiale; această fundațiune mare se numi în onoarea lui: „Fundațiunea Șaguniană“;
6. Prin testament lăsă el pentru două episcopii, ce se vor mai înființa, câte 25.000 fl., la oaltă 50.000 fl. și
7. Pentru biserica din Rășinari 4.000 fl. pentru conservarea criptei sale.

Afară de aceste fundațiuni și fonduri, Șaguna înzestră archidieceasa cu numeroase realități, case și grădini în Sibiu, între cari cele mai frumoase sunt reședința arhiepiscopoească și Seminarul pedagogic-teologic, numit „Andreian“ în onoarea lui.

Și în fine, ce să mai zic de odoarele cele prețioase archierești, de fondul instruct arhiepiscopesc și de alte multe lucruri folositoare, cu cari înzestră el arhiepiscopia? Ce să mai zic în special și de biblioteca lui de mare preț, de vre-o 3—4.000 tomuri, ce o procurase el din averea proprie, după deprădarea celei vechi în timpul răscoalei din 1843? Numai din Pesta cumpărase el două de-odată, una a fericitului Teodori, a literatului național de odinioară.

Iată deci ce de ajutoare, ce de fundațiuni și fonduri, ce de realități știu Șaguna să procure Bisericii sale, parte de la Stat, parte prin colecte de la clerul și poporul eparchial și parte din averea sa proprie! Iată cât de înfrumusețată și respectată lăsă el Biserica la moartea sa, acea Biserică, care la venirea lui în Transilvania mai nu avea unde să-i dea adăpost! Și pe lângă toate acestea el mai lăsă prin testament Bisericii sale încă și întreagă averea sa considerabilă de aproape 300.000 fl., câștigată cu mai sudori.

Terenul școlar la venirea lui Șaguna încă era sterp și pustiu de tot. El, cel dintâiu, se apucă de o rațională cultivare a aceluia Activitatea lui pe acest teren încă a fost colosală, ce se poate vedé din numărul cel mare al școalelor înființate de dînsul. El cunoscuse depîn, că cauza înapoierii Românilui a fost lipsa de cultură și că aceasta numai în școale bune se poate câștiga. El știa bine, că știința e putere; pentru aceea atât zel din parte-i pentru a o rupe cu obscurantismul, împrăștiînd întunericul și făcînd lumină — condițiunea esențială a asistenței și prosperității naționale și bisericești; pentru aceea atâtea silințe din parte-i întru înființarea a tot felul de institute și școale: teologice, pedagogice, gimnasiale, capitale și elementare, ce lipsiau cu totul; pentru aceea atâtea sacrificii din parte-i pentru învățămînt, atâtea stipendii pentru tinerimea școlară, atâtea îngrijire pentru evaluearea tinerilor de profesori și învățători.

Cu adevărat grele lupte și sacrificii îl costă pe Șaguna învățămîntul peste tot, dară el le învinse, pentru că devisa lui era: Înainte!

El se îngrijî pentru întreg învățămîntul de o potrivă. Dar totuși lipsa cea de tot simțită în eparchie îl silise să se intereseze și ocupe în prima linie și mai de aproape cu Seminarul eparchial. Acesta îi causă mari griji și-i dădu mult de lucru, până ce îl putu aduce la stare corespunzătoare.

Când primise cărma eparchiei, el află numai un așa numit curs de preoție de șease luni. Nu mult după aceea ridică cursul acesta la un an, și mai târziu la doi ani, separînd despărțămintele teologic și pedagogic unul de altul. În sfîrșit, isbutînd el a procura mijloacele materiale, parte de la regim, parte din colecte, și cumpărînd o casă corespunzătoare, anume spre scest scop, din averea proprie, putu completă Seminarul în mod corespunzător.

Și astfel organizând Șaguna acest institut creat de dînsul în mod satisfăcător, ajunse a-și vedea, și în direcțiunea aceasta, una din operele sale cardinale adusă la îndeplinire, în cât Sinodul din 1874 și 1875, după moartea lui, cu tot dreptul, în semn de prea meritată recunoștință, spre eterna memorie și venerațiune a dînsului, îi dădu numele după fondatorul lui de: „*Andreian*.”

Nu mai puțin zel a dezvoltat Șaguna și pentru școalele medii: gimnasiale, reale și comerciale. El îndemna în scris, cu graiul și cu fapta, tot-deauna la înființarea lor și nu cruța nici avere, nici sănătate, când cerea trebuința să se facă pașii necesari în interesul acolora.

Gimnasiul complet din Brașov în mare parte lui are să-i mulțamească esistența sa. El însuși puse peatra fundamentală la edificiul cel măreț gimnasia la anul 1852, cu mare solemnitate. La aprobarea gimnasiului din partea regimului tot el în persoană duse această știre la Brașov, zicînd în cuvîntarea sa: „Iubiților mei fii! am știut că veți avea mare bucurie de darul împărătesc, am venit să mă bucur și eu împreună cu voi, primiți-mă și pe mine la ospățul bucuriei voastre.”

Și în fine, la publicarea dreptului de publicitate al aceluiași gimnasiu, tot el însărcină pe profesorii gimnasiale ca, în ziua publicării, fie-care în câte o biserică din cele patru din Brașov să țină câte o cuvîntare despre însemnătatea și istoria gimnasiului lor.

Dar nu numai ajutoare morale, ci și materiaie, și încă considerabile, dădu Șaguna gimnasiului acestuia; pentru că la înființarea lui el concurse cu 2000 fl., pentru jurnale școlastice pe seama profesorilor cu 50 fl. anual, pentru locuința stablă a directorului gimnasia cu 4—5.000 fl. și tot pentru acel gimnasiu mijloci el o subvențiune anuală de 4.000 fl. de la Stat.

Relativ la gimnasiul din Brad, în Zarand, el sprijini la regim înființarea gimnasiului și îmbărbătă preoțimea și poporul, ca pe fondatorii aceluia, la perseverență în această întreprindere salutară, și tot el le compuse și statutele și se îngrijă pentru asigurarea fondului gimnasia, la care el încă concurse cu 2000 fl.

În sfîrșit, mai făcu el câte o fundațiune pentru școala capitală din Seliste de 700 fl. și pentru cea din Făgăraș, numită *Negru-Vodă*, de 600 fl.

Dară grija, atențiunea și ocupațiunea lui Șaguna pe terenul învățămîntului le absorbiau fără îndoială școalele populare în măsură și mai mare. Silințele și luptele lui în această direcțiune au fost admirabile, nesuportabile de alții decât numai de spirite înalte, menite a săvîrși lucruri mari. El a privit școala poporală de aceea ce este în adevăr, *de fundamentul învățămîntului întreg*.

La venirea lui, cum se amintă, școalele populare, și încă cele mai elementare, cari singure formau tot învățămîntul la Români, erau foarte puține,

ici — colo câte una. Nenumărate sunt actele lui Șaguna: reprezentațiunile la regim și organele sale, ordinațiuni și alte dispozițiuni către clerul și poporul eparchial în afaceri școlare, și anumit pentru înființarea, datarea și buna organizare a școalelor populare. Numai circularele lui, îndreptate în această privință către clerul și poporul eparchial ar da un material amplu, din care am putea cunoaște în mod satisfăcător începutul și dezvoltarea succesivă a școalelor populare până în timpul present, precum și cât de clare și sănătoase idei avea el în privința caracterului școalelor confesionale și cât de bine știa el apăra drepturile autonome ale școalelor populare față cu ori-ce eventualitate.

Pe lângă un ast-fel de zel documentat din partea lui Șaguna pe terenul școlastic, atât în cele teoretice cât și în cele practice, nu e mirare deci, că la moartea lui se aflau în archidieceasă: un institut pedagogic-teologic archiecesan, sau „*Andreianul*”, un gimnasiu complet cu școale reale, comerciale și de fetițe, cu un personal din cei mai calificați profesori în Brașov, un gimnasiu inferior în Brad, 10 școale capitale sau normale și la vre-o 6—700 școale elementare.

(Va urma.)

Predică

la Înălțarea Domnului Nostru Iisus Christos.*)

„Și a fost când i-a binecuvîntat pre ei, s'a depărtat dela dînșii și s'a înălțat la ceriu.” Luca XXIV. 51.

Iubiților creștini!

Precum un bun părinte de familie, când voește a întreprinde o călătorie mai lungă, chiamă pre casnicii săi la un loc deosebit și le dă povețe, cum au să poarte întreaga economie a casei, ca nu cumva ceva dintre lucruri să se strice, sau cineva dintre casnici se fie scârbit: tot așa și bunul Iisus, sfîrșind călătoria sa pămîntească, și fiind gata a se întoarce spre patria sa cerească după cum zice psalmistul David XVIII. 8.: „A cărui eșire era din ceriuri” — astăzi întoarcerea lui până la marginea ceriului, chiamă pe ss. sei apostoli pre muntele olivilor lângă rful Chedron — la o depărtare ca la: două mii și patruzeci de stadii de frumoasa cetate a Iarnsalimului.

Oh! munte al maslinilor! De câte-ori aud grîindu-se de numele tău, î-mi vine să suspin cu amar, că în grădina Gesimani, dela poalele tale asudă dzeescul Iisus sudori de sânge, când Juda cu o sêrutare vicleană vindu pre Învêțatorul său și prins, legat cu funii, fu tras ca un făcător de rele — până la archierei. Pe acest munte se sui Mântuitorul cu ss. sei apostoli, unde le dădu cea mai de pre urmă învățatură despre împărația sa, luându-și rămas bun dela dînșii și binecuvîntându-i s'a înălțat la ceriu: „Și a fost când i-a binecuvîntat pre ei, s'a depărtat dela dînșii și s'a înălțat la ceriu.”

Materia cuvîntării de azi ni-o dă însăși sêrbătoarea Înălțării Domnului; deci voiu arêta întăi că: *Iisus s'a înălțat la ceriu să ne deschidă nouă ușile raiului — să ne gătească locașuri vecinice; și a doua: să roage*

*) În lipsa de spațiu remasă din numărul trecut. Rêd.

pre Tatăl ca să ne trimită pre Mângăitorul — Duhul adevărului. Fiți, vă rog, cu luare aminte!

I.

Iisus s'a înălțat la ceriu ca să ne deschidă nouă ușile raiului — să ne gătească locașuri vecinice.

Dintre toate ce le-au făcut D-zeu dintru început, cea mai iubită și plăcută faptură a Lui este omul. D-zeu cu însași mâna sa a format pre om din pământ și a suflat întrînsui suflarea vieții. L-a pus împărat preste întreaga natură și a voit să-l facă moștean împărăției sale, — să-l tragă la sine. „Cu iubire vecinică te-am iubit pre tine — zice Domnul prin rostul prorocului Ieremia XXXI. 3. — și pentru acea te-am tras pre tine la mine.“ Și cu adevărat D-zeu a tras pre om la sine, căci unde a fost strămoșul Adam decât la Domnul — în rai? D-zeu, când a făcut pre om l-a așezat în rai, voind ca omul să fie pururea cu făcătorul seu, căci numai la dînsul poate afla odihna cea adevărată. „Ne-ai făcut Doamne cătră Tine — zice Stul Augustin — și neodihnită este inima noastră, până ce nu se va odihni întru Tine!“

Toate lucrurile din lume sînt făcute, iubiților, spre un sfîrșit oare-care. Dacă aceasta este așa, atunci să ne întrebăm că: omul, carele e făcut după chipul și asemnarea lui D-zeu, care e cea mai luminată faptură, spre ce sfîrșit este zidit el? „Spune-mi Dîmne — întreabă și David împăratul — sfîrșitul meu?“ Ps. XXXI. Ascultați! Sfîrșitul omului e ca: să slujească lui D-zeu și să se mântuiască; precum grăește și apostolul cătră Romani VI. 22: „Făcîndu-vă slugi lui D-zeu, aveți roada voastră spre sfințire, iar sfîrșit ul vieții vecinice.“

Eată dar sfîrșitul omului!

Cu toate că omul cel dintâi și-a cunoscut sfîrșitul seu, totuș nu s'a ținut de el. Nu. Adam n'a voit să slujească lui D-zeu și să se supună poruncilor lui, ci a mâncat din pomul cel oprit și așa a păcătuit, și păcătuint și-a agonisit morte. „Plata păcatului e moartea.“ Îndată după păcat Adam a fost scos din rai, ușele raiului sau închis și Heruvimii cu sabii de foc paziau ușele Edemului, ca nime să nu între în trînele.

O! ce nenorocire!

Din fericire negrăită a cădă în necazurile și în lipsele cele mai mari; din viață la moarte; din rai la iad. Ce este aceasta, decât o jalnică robie, pe care întreaga lume a moștenit-o.

Și în această stare de decădere se muncea neamul omenesc, pără ce bunul D-zeu, nemai putînd suferi luptarea vrăjmașului, i-se făcu milă de noi și trimise pre unul născut Fiul al seu, ca să-și pună viața pentru noi oamenii și așa să ne mântuiască. Iată îndurare, care biruește ori ce bunătate! El ne-a și mântăit și prin sângele seu cel sfânt ne-au spălat de toată întinațiunea păcatului și cu învierea sa a sfărîmat toată puterea morții. Prin sângele seu sîntem curățîți, și fiind-că din veac ne-a iubit pre noi, astăzi la 40 zile după învierea sa, voind a încorona toate lucrurile sale, s'a înălțat la ceriu ca să ne deschidă nouă ușile raiului — să ne gătească locașuri vecinice.

Astăzi — la praznicul cel mai de pre urmă, cum laudă biserica — se bucură toți patriarhii, prorocii și sfinții T. V., căci cuvintele prorocului Mihea s'au implinit: „Merge-va — zice — cel ce deschide ușa raiului înaintea lor, vor trece poarta și va merge împăratul înaintea lor, și Domnul va fi înaintea lor.“ Ne bucurăm și noi, fraților, deopotrivă, căci cuvintele adresate apostolilor și prin trînșii și noauă și la toată lumea creștină, ne umplu de adevărată bucurie; ascultați numai ce făgăduință aleasă, ce mîngăere dulce: „În casa Tatălui meu multe locașuri sînt; iar de nu aș fi spus vouă, voi să merg să gătesc vouă loc și dacă voi merge și voi găti

vouă loc, iar voi veni și voi lua pre voi la mine, că unde sînt eu și voi să fiți.“ Ioan XIV. 2—3.

Oh! aceste cuvinte dumnezești umplu inimile noastre de o bucurie nespusă! Acela, care s'a înălțat azi la ceriu spre a ne găti nouă loc, iarăși i-l vom vedea la a doua sa venire. Atunci va veni spre a trage la sine pre toți aceia, pre cari Părintele i-au dat Lui. „Părinte! pre cari mi-ai dat mie, voesc ca unde sînt eu să fie și ei cu mine!“ Și cine dintre noi ar pute să-și ascundă bucuria inimei, când toată creștinătatea e pe deplin încredințată, că Domnul s'a înălțat la ceriu ca să ne deschidă nouă ușile raiului — să ne facă nouă loc; că cetate stătătoare aici pre pământ nu avem, ci pre cea viitoare o căutăm! Și, iată, că astăzi Domnul s'a suit să ni-o pregătească.

II.

Iisus s'a înălțat la ceriu, nu numai să ne deschidă nouă ușile raiului, ci ca să roage pre Tatăl ca să trimită bisericii sale pre Duchul Sfânt, ca legătura renoită prin Iisus între D-zeu și neamul omenesc să-o sfințească și să susțină până la sfîrșitul veacurilor.

De câte-ori se despărțiau I. A. ss. apostoli de Învățătorul lor, totdeauna se turburau și se întristau foarte. Astăzi inse, când din muntele Olivilor se despărțiră de bunul lor povățuitor pentru un timp mai îndelungat, după cum ne spune evangelistul Luca XXIV. 52., se umplură de bucurie. „Iar ei închinându-se lui s'au întors în Ierusalim, cu bucurie mare!“ Ce se fie fost pricina bucuriei lor? Ce lucru se le fie invescit inimile lor? Acesta este ceasul cel din urmă al călătoriei Mântuitorului pre pământ și spre a nu lăsa pre ss. apostoli și întreaga sa biserică întru întristare, le făgăduiește lor un alt Învățător, un alt Mângăitor, care asemenea lui, să-i învețe, să-i mîngăie întru necazurile și lipsele lor — zic, le făgăduiește pre Mângăitorul — Duchul adevărului: „Și eu voi ruga pre Tatăl — zice Domnul — și alt Mângăitor va da vouă, ca să rămână cu voi în veac“ Ioan XIV. 16. Iată pricina bucuriei nemărginite a sfinților apostoli. Căci, spuneți creștinilor, ce poate omul lucra fără ajutorul și puterea Duchului Sfânt? Nimic. Toate sînt deșerte. Omul, care n'are în sine lumina Duchului Sfânt, acela ori pe ce cale ar umbla, ori încotro s'ar întoarce, înaintea lui vede numai întunec. Acela nu poate fi moștean al împărăției cerești, neavînd intrare în locașurile ce Fiul lui D-zeu le gătește aceloră, cari cu cădură primesc pre Duchul Sfânt. „Ai lui Christos nu pot fi — a scris apost. Pavel Romanilor VIII. 9. — aceia, întru cari nu locuiește Duchul Sfânt.“

Sfinții apostoli, cari cu învățăturile lor aveau să lumineze toată lumea, a căror chemare era să ridice biserica lui Christos asemenea unui munte de aur, ce luminează și locurile cele mai întunecate, aveau deci trebuință pentru acest sfîrșit de: Lumina Duchului Sfânt.

Iată dar, că bucuria lor este prea întemeiată, că pricină mare este pentru noi dreptcredincioșii Înălțarea Dnui Christos d'a ne bucura poate și mai întrădins decât dzeestii apostoli, pentru-că Iisus s'a făcut mijlocitorul de împăcare între D-zeu Tatăl și omul păcătos.

El se înălță la ceriu, se roage pre Tatăl ca să trimită bisericii ridicate prin trînsul — întărire și sfințenie, — pre Duchul Sfânt, carele cu puterea sa dzească să-o întărească și sfințească și așa să-o păstreze neîntinată și nedespărțită până la capătul veacurilor.

*

Mărit să fie numele Tău, o dulce Iisuse! Tu, carele azi Te înalți la ceriu ca să ne tragi pre noi la Tine, privește din înălțimea patriei Tale asupra acestei obștii creștinești și ne înalță inimile noastre spre Tine Doamne; fă ca Duchul Tău cel sfânt să ne adumbrească cu pri-

soșință, iar Duchul mângăitor, ce ni-l făgăduiești cu atâta căldură, reverse-se asupra fiecărui din noi, umplându-ne de pace, înțelegere, bună voință și dragoste către toate așezămintele Tale cele sfinte și măntuitoare. Pacea, ce ai lăsat'o apostolilor Tei, să fie cu noi, ca sfârșit bun creștinesc să avem, fără patimă și nerușinat și să dobândim măntuirea sufletului nostru, după cum zise stul Ioan Gură de aur: „Ca luminat să vedem, ce mai înainte n'am văzut și să ne fie dulce, întru ce mai înainte nu ne-am desfătat.“ Amin.

Ioan Nicorescu,
paroch, gr. or, rom.

CALINDARIUL BISERICESC.

Luni, 22 Maiu. Sf. mucenic Vasilisc.

Marti, 23 Maiu. Prea cuv. pâr. Michail mărturisitorul.

Mercuri, 24 Maiu. Prea cuv. pâr. Simeon cel din muntele minunat.

Joi, 25 Maiu. A treia aflare a cinstitului cap al sfântului profet și botezătorului Ioan.

Vineri, 26 Maiu. Sf. apostol Carp, unul din cei 70 de apostoli.

Sâmbătă, 27 Maiu. Sf. mucenic Eladie și Terapont.

D I V E R S E.

* *Consistorul plenar* este convocat pe ziua de 25 Maiu (7 Iunie) a. c. la oarele 10 a. m. Obiecte: Promulgarea concluzelor sinodale și executarea celor avizate la competența plenului, și eventual alte obiecte.

* *Delegați consistoriali pentru esamene.* Consistorul, condus de îndemnul de a promova pe o scară cât mai întinsă interesul învățământului în propriul cerc de competență și activitate, a aflat de bine a delega în reprezentanță sa — pentru înălțarea spritelor tinerimei la alipirea către biserica străbună și fida ei, școala română — de comisari consistoriali pentru esamenele finale ale anului curent școlar dela școalele elementare din districtul acestui Consistor pe domnii: asesori consistoriali Aurel Petrovici și George Lazar în inspectoratul Aradului; George Feier — în al Borosineului, Augustin Beleş — în al Chișineului; Paul Rotariu — în al Belințului; Emanuel Ungurean — în al Timișorii; Petru Truția — în al Halmagiului; Augustin Boțoc — în al Butenilor; Dr. Ioan Suciu — în al Lipovei; și Traian Vațian — în inspectoratul Radnei.

* *Esamenele finale* din anul școlar curinte la școalele noastre populare confesionale gr. or. române din inspectoratul Aradului se vor ține după următoarea: **P r o g r a m ă :**

1. Mercuri în 6 Iunie n. (24 Maiu v.) 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Georgiu Morari în Mândruloc.

2. Mercuri în 6 Iunie n. (24 Maiu v.) 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Ioan Bozgan în Mândruloc.

3. Mercuri în 6 Iunie n. (24 Maiu v.) 3 oare p. m. la școala unde înștruce învăț. Aurel Dragan în Cicir.

4. Joi în 7 Iunie n. (25 Maiu v.) 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Iosif Moldovan în Arad.

5. Vineri în 8 Iunie n. (26 Maiu v.) 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Muciu Popescu din Sobotel.

6. Vineri în 8 Iunie n. (27 Maiu v.) 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Iuliu Plașa în Sobotel.

7. Sâmbătă în 9 Iunie n. (27 Maiu v.) 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Savu Mihuța în Micălaca.

8. Sâmbătă în 9 Iunie n. (27 Maiu v.) 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Savu Bugariu în Micălaca.

9. Marti în 12 Iunie n. (30 Maiu v.) 9 oară a. m. la școala unde înștruce învăț. Georgiu Popoviciu în Bătania.

10. Marti în 12 Iunie n. (30 Maiu v.) 2 oară p. m. la școala unde înștruce învăț. Romul Luțai în Tornia.

11. Vineri în 2/15 Iunie 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Demetriu Micu în Șeitin.

12. Vineri în 2/15 Iunie 3 oare p. m. la școala unde înștruce învăț. Ermina Ciorogariu în Șeitin.

13. Sâmbătă în 3/16 Iunie 8 oară a. m. la școala unde înștruce învăț. Georgiu Roman în Șeitin.

14. Sâmbătă în 3/16 Iunie 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Ioan Roman în Șeitin.

15. Luni în 5/18 Iunie 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Romul Tăuceanu în Nădlac.

16. Luni în 5/18 Iunie 2 oare p. m. la școala unde înștruce învăț. Ioan Caracion în Nădlac.

17. Marti în 6/19 Iunie 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Samson Lugoșan în Nădlac.

18. Marti în 6/19 Iunie 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. George Petroviciu în Nădlac.

19. Joi în 8/21 Iunie 8 oară a. m. la școala unde înștruce învăț. Terentiu Luțai în Cenadul ung.

20. Joi în 8/21 Iunie 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. I. Sfēt în Cenadul ung.

21. Sâmbătă în 10/23 Iunie 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Gregoriu Roșu în Semlac.

22. Sâmbătă în 10/23 Iunie 2 oare p. m. la școala unde înștruce învăț. Lazar Ionescu în Semlac.

23. Luni în 12/25 Iunie 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Emilia Ciorogariu în Peșca.

24. Luni în 12/25 Iunie 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Constanța Popa în Peșca.

25. Luni în 12/25 Iunie 2 oare p. m. la școala unde înștruce învăț. Iosif Iosa în Peșca.

26. Marti în 13/26 Iunie 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Efreim Hidișan în Peșca.

27. Marti în 13/26 Iunie 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Stefan Roja în Peșca.

28. Marti în 13/26 Iunie 2 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Efreim Moldovan în Peșca.

29. Mercuri în 14/27 Iunie 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Vasiliu Zabu în Arad-Gaiu.

30. Mercuri în 14/27 Iunie 2 oare d. m. la școala unde înștruce învăț. Ioan Vancu în Arad-Șega.

31. Joi în 15/28 Iunie 8 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Nicolau Ștaf în Arad.

32. Joi în 15/28 Iunie 10 oare a. m. la școala unde înștruce învăț. Mihai Olteanu în Arad.

33. Joi în 15/28 Iunie 2 oare p. m. la școala unde înștruce învăț. Maria Precupaș în Arad.

Esamenele se vor ține sub conducerea subscrisului protopop-inspector școlar și eventual sub conducerea delegaților săi a parochilor: Fabrițiu Mănuilă din Sobotel; Nicolau Chicin din Nădlac; și Romul Nestor din Cenadul ung.

Comisar esaminator pentru toate școalele din inspectorat este învățătorul-director din Arad Iosif Moldovan, cu excepțiunea școalei unde înștruce Dsa, la cari acest rol îl va îndeplini învățătorul Georgiu Murariu din Mândruloc.

Delegații V. Consistoriu, în sensul rescriptului 9842 a. c. sunt asesorii Aurel Petroviciu și Georgiu Lazar pentru toate esamenele.

Comitetele parochiali cu epitropiale se participe în corpore.

Programa să se publice în Sfânta bisericii prin conducătorul oficiului parochial pe lângă o introducere

taractivă. — Arad, la 15/28 Maiu 1900. — Protopopul inspector școlar Bocșan Moise, Iosif Moldovan, comis. gener.

* **La loteria pentru casa națională** se poate câștiga : o foarte frumoasă garnitură de masă cu o jardiniară mare, 2 jardiniere laterale, 2 platuri pentru bomboane, 2 girandole și 12 tacămuri complete, toate de argint, în preț de 10 000 coroane : o broșă și cerceii de briliante, în preț de 3000 coroane ; o garnitură de argint pentru teă și cafea, cu masă, în preț de 1000 coroane ; o agrafă, un colier, brășete, broșe, corfițe, fie-care în preț de 500 coroane ; brășete, broșe, o corfiță de argint suflat cu aur, o jardiniară aurită, un orologiu și lanț de aur pentru bărbați, 2 oroloage și lanțuri de aur pentru femei, fie-care în preț de 200 coroane ; 4 corfițe, 2 părechi de fesnice, 2 doze pentru ținut zahărul, 2 țigărare în etuiuri, toate de argint, fie-care în preț de 100 coroane, și încă o mulțime de alte obiecte (doze, broșe, brăne, ace de cravată, brășete, etc.) fie-care în preț de 50—10 coroane. Terminul sortirii câștigurilor e 31 Maiu st. n. Losuri se capătă la biroul Asociațiunii în Sibiu și eventual încă la câteva bănci și librării românești. Un los, cu care se poate câștiga câștigul principal de pildă, în valoare de 10.000 coroane, costă numai 1 coroană.

* **Loteria „Casei Naționale“** Comitetul central al Asociațiunii în ședința sa din 29 Maiu a. c., considerând, că din cauza scurțimii timpului nu s'a putut desface un număr atât de mare de bilete, cari ar asigura un profit mai însemnat pentru „Casa Națională“, pe baza ordinațiunii Ministrului reg. ung. de finanțe Nr. 40757 din 21 Maiu a. c. a amănat tragerea la sorți pe 20 Octobre nou 1900.

Bilete se pot comanda la biroul Asociațiunii în Sibiu, Str. Morii Nr. 8. — Deposit general pentru România la Dnii C. Steriu & Comp. București, Str. Lipsani Nr. 19.

Necrolog. Primi spre publicare urmatorul cas de moarte : Subscriși cu inima frântă de durure, aducem la cunoștință, ca moartea nemiloasa la 21 Maiu a. c. a răpit dintre noi pe vrednicul și veteranul preot G a v r i l C ó t ă, care era în etate de 84 ani, după ce a servit la altarul Domnului timp de 50 ani. Reposatul a intrunit în tot-deauna și până la moarte cele mai frumoase calități și însușiri ale inimei — dovadă despre acesta poporul credincios a comunei Pustiniș unde a funcționat, care l-a însoțit cu mic cu mare la locul de odihnă. Ingropatiunea a avut loc la 23 Maiu a. c. Funcțiile funebrele le-au săvârșit G. Selegian preot în Checia rom. și preotul I. Savu din Pobda, iar cântările le-a executat corul de plugari din Checia-rom., sub conducerea învățătorului I. Raț. La mormânt, preotul G. Selegian a rostit cuvânt funebral, iar învățătorul T. Daul a accentuat meritele reposatului arătând poporului vrednicile și bunele însușiri ale reposatului preot. Pe reposatul îl deplâng : Dem. Côtă preot, I. Côtă preot ca fi, multi nepoți și rudeni. Fie-i țerina ușoară ! Pustiniș, la 30 Mai 1900, U n p a r t i c i p a n t.

Concurs.

Pentru deplinirea stațiunii învățătoarești dela școala II-a gr. ort, română conf. din Comloș (O.-Szt.-Anna), com. Arad, protopresbiteratul Șiriei-Világos, devenită în vacanță prin penziomarea învățătorului Iacob Musca —

în înțelesul concludului comitetului parochial, adus în ședința ținută la 7/20 Maiu 1900, se eserie următorul concurs, cu termin de alegere pe 29 Iuliu (5 August) 1900 pe lângă următoarele emolumente :

1) Salar în bani gata 600 coroane ; 2) lemne 8 orgii, 3 pentru învățător, 5 pentru sale de învățământ ; 3) pentru famulariat 24 coroane ; 4) pentru conferențele învățătoarești 20 coroane ; 5) pentru scripturistica 10 coroane ; 6) dela înmormântări, unde va fi poftit, 1 (una) coroană ; 7) Cortel cu 2 chii, o culină, o cămară, grajd și alte aparținătoare, precum și grădina de legume, 800 stăngeni □.

Dela recurenți se poștește : a) es'ras de botez ; b) testimoniu, despre absolvarea institutului preparandial ; c) testimoniu de cualificațiune ; d) testimoniu, pentru îndreaptătirea propunerii limbei maghiare, dacă competentul a depus esamen de cualificațiune înainte de 30 Iunie 1882 ; e) atestat despre purtarea morală și eventual, despre serviciu neinterupt, prestat mai nainte ; f) declarațiune, că pe baza serviciului din altă comună (parochie) începând dela care dată își formează pretenziune la quinquenal ; — ear până la terminul alegerii să se prezinte în Sta Biserică din Comloș, pentru arătarea desterității în cant și tipic.

Recursie instruate cu documentele sus-amintite sunt a se trimite Pre On. D. George Popovici, protopresbiter în Siria-Világos, până la 16/29 Iulie 1900, căci cele intrate mai târziu nu se vor socoti.

Alesul va îngriji, în Dumineci și sərbători, a ține școală de repetițiune, iar în Sta Biserică va conduce strana și cântările.

Comloș, din ședința comitetului la 8/21 Mai 1900.

Mihailu Lewcuța, m. p.

v-preș. com. par.

În conțelegere cu : G. POPOVICIU, protopop, inspector școlar.

—□—

În urmarea ord. Ven. Consis. de dtul 7/19 Faur a. c. Nr. 141/11 B. se eserie concurs pentru deplinirea parochiei de cl. III-a din Chișirid, ppresbiteratul Orăzii-mari, cu termin de alegere pe 11/24 Iunie a. c.

Emolumintele sunt : 1. Casa parochială cu intravilan și supraedificate ; 2. Pământ parochial arător și fânaț 32 jug. 1400□, apoi competența de pasc și pădure ; 3. Competința de bir dela 120 numere câte una măsură bucate, parte grâu de pâne, parte cucuruz ; 4. Stolele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă. Toate aceste emoluminte la olaltă cu întregirea din partea statului, sigur dau venitul minimal pentru a parochie de cl. III-a.

Se observă, că jumătate contribuțiune erarială după pământurile parochiale o solvește comuna, eară cealaltă jumătate — alegândul preot.

Mai departe, în sensul §-lui 8 din Regulamentul pentru parochii, jumătate din venitul parochial compete vėduvei preutese și orfanilor, până la 1 Faur n. 1901.

Doritorii a ocupa această parochie au să-și înainteze recursie lor instruate conform dispozițiunilor din Regulamentul pentru parochii subsemnatului până la 7/20 Iunie a. c., având până la alegere a-se presentă în vre-o Duminecă sau sərbătoare în biserica din Chișirid, spre a-și arătă desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : TOMA PACALA, m. p. protopop.

—□—